

Vrijstellingen en alternatieve leercontext

1. Vrijstelling

1.1. Wat is een vrijstelling?

Een vrijstelling betekent dat de leerling een bepaald vak niet meer moet volgen omdat hij de (minimum)leerplandoelen die erin aan bod komen al eerder of elders bereikt heeft. Er zijn twee mogelijkheden:

- o de leerling heeft recht op een vrijstelling als hij het vak al gevolgd heeft op hetzelfde of een hoger niveau in het onderwijs;
- o de directeur staat de vrijstelling toe op basis van een pedagogische afweging.

1.2. Recht op vrijstelling

1.2.1. Principe

Een leerling die een vak al gevolgd heeft in het deeltijds kunstonderwijs, het secundair onderwijs of het hoger onderwijs krijgt voor een aantal vakken automatisch vrijstelling. De leerling legt een studiebewijs (diploma, getuigschrift) voor waaruit blijkt dat hij geslaagd was voor de opleiding in haar geheel of het vak in kwestie. De leerling hoeft dit recht niet op te nemen, hij kan ervoor kiezen om het vak om de één of andere reden toch te volgen. De academie moet de leerling wel correct informeren op het moment dat hij zich inschrijft.

1.2.2. Welke vakken?

In de studierichting beeldende kunst komen alle vakken in aanmerking. In de studierichting muziek de vakken 'algemene muzikale vorming' en 'muziekcultuur/volksmuziek', in de studierichting woordkunst het vak 'repertoirestudie woordkunst', in de studierichting dans het vak 'theorie van de dans'.

1.3. Vrijstelling om pedagogische redenen

De directeur kent de vrijstelling toe als zij/hij van oordeel is dat de leerling de (minimum)leerplandoelen bereikt heeft. De directeur maakt een pedagogische afweging op basis van de voorgeschiedenis van de leerling, de inschatting van de leerkrachten, enz. De directeur kan aan de inspectie advies vragen. Leerlingen die herinstromen hebben vaak al een aantal vakken gevolgd. Voor vakken die geen automatisch recht op vrijstelling geven, bekijkt de directeur in hoeverre de invulling van het vak in de eerder gevolgde opleiding verschilt met de invulling in de opleiding die leerling nu gaat volgen.

1.4. Financiering van leerlingen met vrijstelling

Leerlingen die een vak niet volgen omdat ze een gedeelte van de (minimum)leerplandoelen al verworven hebben, leveren geen volle omkadering op. Er zijn specifieke toepassingspercentages van toepassing.

Studierichting en graad	Aanwendingspercentage voor volledige opleidingen	Aanwendingspercentage voor opleiding met vrijstelling(en)
Beeldende kunst middelbare en hogere graad	92%	85%
Beeldende kunst specialisatiegraad	95%	85%
Muziek middelbare graad	92%	70%
Muziek hogere graad	100%	70%
Woordkunst middelbare graad	95%	70%
Woordkunst hogere graad	100%	70%
Dans middelbare en hogere graad	100%	70%

De aangepaste toepassingspercentages gelden niet in de Brusselse instellingen voor muziek, woordkunst en dans.

2. Leren in een alternatieve leercontext

2.1. Concept

Net als leerlingen die in het volwassenonderwijs of secundair onderwijs stage lopen om in een reële arbeidscontext competenties te verwerven, kunnen DKO-leerlingen erbij gebaat zijn om voor een deel van hun opleiding buiten de academiemuren leerervaringen op te doen.

‘Leren in alternatieve leercontext’ is geen vrijstelling, de academie behoudt als onderwijsinstelling - net als bij werkplekleren - de eindverantwoordelijkheid over het leerproces van de leerling. De academie volgt de leerling effectief op in zijn leerproces buiten de academie en zal daarvoor instrumenten ontwikkelen en acties ondernemen.

2.2. Welke context is geschikt?

2.2.1. Welke contexten komen in aanmerking?

Elke maatschappelijke context waar de leerling kennis, vaardigheden en attitudes zoals beschreven in de (minimum)leerplannen kan inzetten of verwerven, komt in aanmerking. Voorop staat dat het een leeromgeving is die een meerwaarde vormt voor het leerproces van de leerling. De leerling kan deelnemen aan de reguliere werking van de organisatie van het bedrijf of hij kan meewerken aan een specifiek project.

Opleidings- en vormingsactiviteiten van andere opleidingsverstrekkers, zowel private initiatieven als publieke, komen niet in aanmerking als alternatieve leercontext. Opleidingen en lessenreeksen van dansscholen, jeugdmuziekateliers enz. zijn bijgevolg uitgesloten. Amateurkunstverenigingen organiseren naast hun artistieke werking vaak ook educatieve activiteiten voor hun leden, bv. lessen notenleer. Dergelijke activiteiten vallen buiten de scope van ‘leren in alternatieve leercontext’, de artistieke werking, bv. de repetitie van het orkest, kan wel.

Getalenteerde leerlingen die met het oog op doorstroom al les willen volgen in het hoger kunstonderwijs kunnen gebruik maken van de mogelijkheden die de instelling voor hoger kunstonderwijs daarvoor biedt.

2.2.2. Kwaliteit van de alternatieve leercontext

Zowel de academie als de organisatie die de leercontext aanreikt, zijn verantwoordelijk voor het leerproces. De academie beslist in hoofde van de directeur of zij een leercontext geschikt vindt om de beoogde kennis, vaardigheden en attitudes te verwerven. Dit gebeurt aan de hand van een eigen toetsingsinstrument, gevalideerd door de inspectie. De academie bezorgt het instrument elektronisch aan de bevoegde inspecteur. Het instrument wordt ten laatste één maand voor de eerste toetsing van de leercontext voorgelegd.

2.2.3. Welke leerlingen en welke vakken?

In principe komen alle leerlingen en alle vakken in aanmerking. Het spreekt vanzelf dat de leerling een leeftijd bereikt heeft waarop hij een zekere zelfstandigheid verworven heeft. Het gaat om vakken waarin ‘kennis, vaardigheden of attitudes’ geïntegreerd verworven worden.

2.3. Omvang: studiebelasting en inhoud

Leren in een alternatieve leercontext wordt geregeld per schooljaar en kan een vak volledig vervangen waardoor de leerling alle lessen van september tot juni vervangt door activiteiten in de leercontext. In dat geval is het de bedoeling dat de leerling alle (minimum)leerplandoelen zoals ze vertaald zijn naar het jaarplan van dat leerjaar verwerft. Het is ook mogelijk dat de leerling voor een beperkte periode leert in een alternatieve leercontext en zich toespitst op bepaalde facetten van het artistieke proces. De leerling bereikt dan uiteraard niet alle in de opleiding vooropgestelde doelen in de alternatieve leercontext.

Het is aangewezen dat de tijdsinvestering van de leerling de studiebelasting van de onderwijs- en leeractiviteiten in de academie benadert.

2.4. Procedure

2.4.1. Voorafgaande stappen

2.4.1.1. Motivering

‘Leren in een alternatieve leercontext’ is geen recht van de leerling. De directeur moet schriftelijke toestemming geven. De directeur schrijft in dat geval een motivering waarom zij/hij ‘leren in een alternatieve leercontext’ een meerwaarde vindt voor het leerproces van de leerling.

‘Leren in een alternatieve leercontext’ is evenmin een verplichting die aan alle leerlingen opgelegd kan worden.

2.4.1.2. Afsprakenkader

Om de opvolging van het leerproces te garanderen, maar ook om aspecten m.b.t. veiligheid van de leeromgeving en verzekering te regelen, worden er afspraken gemaakt met alle betrokkenen: de directeur, de

leerkracht van het vak in kwestie, de verantwoordelijke van de leercontext en de leerling zelf. Er moet ook afgesproken worden aan welke activiteiten de leerling precies zal deelnemen en het tijdstip en de plaats waar ze plaatsvinden. Ook over de opvolging van de aan- en afwezigheid van de leerling moeten er afspraken gemaakt worden. De schriftelijke en ondertekende neerslag van die afspraken vormt het afsprakenkader voor het 'leren in een alternatieve leercontext'.

De modaliteiten voor de ontwikkeling van het afsprakenkader en de organisatie van de evaluatie van deze leerlingen worden geagendeerd in het lokaal comité.

2.4.1.3. Specifieke aandachtspunten voor leren in arbeidscontext

Leerlingen die in het kader van leren in een alternatieve leercontext in een bedrijf of bij een zelfstandige arbeidsprestaties leveren, vallen onder het KB van 21/09/2004, zie <http://www.werk.belgie.be/defaultTab.aspx?id=639>

2.4.3. Opvolging van het leerproces

De verantwoordelijke van de leercontext engageert zich om:

- de kwaliteit van de leercontext zoals blijkt uit de kwaliteitstoets van de academie te blijven handhaven in de loop van het leerproces;
- de leerling op structurele basis te begeleiden in zijn leerproces. De verantwoordelijke kan zelf die rol opnemen of kan een mentor of coach aanduiden.

De eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het leerproces blijft bij de academie liggen. Tijdens het leerproces zal de academie geregeld de leerling ter plekke observeren en overleg plegen met de leerling, de verantwoordelijke van de leercontext, de mentor of coach.

2.4.4. Evaluatie van het leerproces

De academie moet nagaan of de leerling alle vooropgestelde doelen effectief bereikt heeft. De leerling is verplicht om aan evaluatieactiviteiten die de academie hiervoor organiseert, deel te nemen. Dat kunnen proeven zijn of andere evaluatie-activiteiten indien de academie gekozen heeft voor het in de praktijk brengen van een eigen visie op evalueren (zie omzendbrief dko/2014/03 Leerlingen evalueren in het deeltijds kunstonderwijs).

Zie <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/edulex/document.aspx?docid=14740>